

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Zvolte položku. bakalářské práce z Historie

Autor: Michal Hokeš

Název práce a bibliografické údaje: *Bruderzwist im Hause Luxemburg: Politika Zikmunda Lucemburského v Českém království před rokem 1419*, FF UK, Praha 2023, 165 s.

Autor posudku: PhDr. Ondřej Schmidt, Ph.D.

A) Posouzení obsahu

Definice cílů práce, stanovení výzkumných otázek	výborně
Metodologie práce	výborně
Koncepce a struktura práce	velmi dobře
Práce s prameny	výborně
Schopnost analýzy, interpretace a kritického myšlení	výborně
Invenčnost a původnost	velmi dobře

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

viz Celkové zhodnocení

B) Posouzení formálních náležitostí

Seznam pramenů a literatury, práce s literaturou	výborně
Poznámkový aparát	výborně
Formální struktura práce	výborně
Stylistická a jazyková úroveň	velmi dobře
Přílohy (pokud jsou)	Zvolte položku.

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

viz Celkové zhodnocení

C) Celkové zhodnocení

1) Celkové shrnutí (povinné, alespoň 500 znaků)

Michal Hokeš se v rámci své bakalářské práce rozhodl prozkoumat politiku Zikmunda Lucemburského ve vztahu k Českému království do roku 1419, tedy ještě za života jeho staršího bratra Václava IV. V úvodu diplomand představuje pramennou základnu a dosavadní bádání a definuje výzkumné otázky: jde hlavně o pochopení dynamiky a charakteru

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Zikmundových intervencí v Čechách a procesu budování sítě místních podporovatelů. Vlastní, chronologicky rozvržený výklad sleduje Lucemburkovy kontakty k bratru Václavovi, moravským markrabatům Joštovi a Prokopovi a koalici české šlechty sdružené v panské jednotě od 90. let 14. století. Těžiště práce spočívá v analýze Zikmundových aktivit v turbulentních letech 1402–1403, kdy se uherský král pokusil převzít moc v Čechách – zprvu z pozice „správce“ království, následně skrze Václavovu internaci, jeho nahrazení vlastní místodržitelenskou vládou a konečně prostřednictvím vojenského tažení. Výklad je ukončen rokem 1404 v souvislosti s neúspěšným obléháním Znojma, které dočasně neutralizovalo ambice uherského krále. Na závěr se autor zamýšlí nad fungováním Zikmundovy „strany“ v Čechách, pokouší se o její vymezení a konečně připojuje biogramy šesti místodržících z let 1402–1403.

Lze možná namítat, že zvolené téma svou šíří a náročností přesahuje formát bakalářské práce, o čemž ostatně svědčí i její již tak značný rozsah. Zároveň je však třeba dodat, že podtitul poněkud klame, neboť výklad se ve skutečnosti takřka výhradně koncentruje na inkriminovaná léta 1402–1403, zatímco další etapa Zikmundovy české politiky ve druhém desetiletí 15. století je již ponechána stranou. Michal Hokeš se každopádně zpracování tématu zhostil se ctí a dokázal se zorientovat v nepřehledných poměrech panujících v Čechách kolem roku 1400. Důkladně prostudoval jak českou a německou literaturu (postrádám snad jen Mezníkovu *Lucemburskou Moravu*), tak dostupné pramenné edice a registáře, které podrobil důkladné kritické reflexi a nezřídka přispěl i vlastními postřehy. Oceňuji zejména smysl pro preciznost, schopnost klást si relevantní otázky a snahu hledat na ně odpovědi přímo v pramenech. Z hlediska struktury mám za to, že by asi bývalo vhodnější definici „strany“ zařadit hned na úvod, nikoli na konec. Po formální stránce je práce zpracována poměrně pečlivě (pouze v citacích několika studií a článků chybí stránkový rozsah; edice *Fontes rerum Bohemicarum* vypadla ze závěrečného soupisu pramenů). Přes několik překlepů a kostrbatých vyjádření lze také ocenit vcelku čtivý a kultivovaný jazyk.

V rámci zachování únosné délky posudku se omezují jen na několik konkrétních připomínek a komentářů. Asi lze souhlasit s charakteristikou Zikmundových stoupenců z řad české šlechty, které Hokeš chápe jako „neorganizovanou a neformální skupinu osob, která s panovníkem sdílela určitý politický zájem“ (s. 153). Zůstává ale otázkou, zda lze vlastně pro léta 1402–1403 vůbec hovořit o „stranách“ stejně jako v odlišném kontextu pozdějších husitských válek, kdy byla situace z různých důvodů o něco „přehlednější“. Během Václavova zajetí se Zikmund mohl opřít především o tvrdé jádro panské jednoty, využíval ale také služeb řady dvořanů svého bratra, aniž by tyto jejich aktivity bylo možné chápat jako zradu staršího Lucemburka. Kariéry Václava Králíka z Buřenic, Jana ze Schönfeldu, pánů z Vlašimi nebo – jak vhodně doložil sám diplomand – Jaroslava z Opočna ukazují, že řada šlechticů přinejmenším v první fázi zajetí působila současně ve službách obou panovníků, což zase odpovídá představě o (poněkud bizarní) „spoluvládě“ a (občasné, třebaže možná

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

vynucené) kooperaci lucemburských bratrů. Hranice mezi uskupeními šlechty se tedy jeví jako poměrně prostupné. Dlužno ovšem dodat, že Michal Hokeš si je této komplexity dobře vědom.

Ze Zikmundových titulů *vicarius* a *Vorweser*, užívaných v letech 1402–1403 (s. 44, 48, pozn. 139), nejspíše nelze vyvozovat dalekosáhlé závěry. Zjevně jde pouze o překlad. Jinak se zdá, že král vcelku logicky akcentoval svůj úřad „správce Českého království“ v komunikaci s českými poddanými, respektive úřad říšského vikáře, pokud se obracel na aktéry mimo Čechy. Pozoruhodné jsou naopak doklady o tom, že si Zikmund nárokoval vládu také ve vedlejších zemích Koruny české. Údaje o projednání v kruhu rady ve Václavových listinách před 15. březnem 1402 (s. 53–54) neodrážejí realitu a nejspíše neznamenají nic – jde jen o formulářovou mluvu královské kanceláře. Jiří z Hohenlohe se místo Václava Králíka z Buřenic neměl stát kancléřem Českého království (s. 66), nýbrž Václavovým říšským dvorským kancléřem, který měl na starosti i Čechy. Česká kancelář za Václava IV. neexistovala, zbyl jen čestný titul kancléře, který tradičně náležel vyšehradským proboštům (tím byl tehdy shodou okolností také Václav Králík). Pokud Zikmund označoval někoho za rádce (s. 96–97, 152), jistě měl na mysli své vlastní rádce jakožto uherského krále, nikoli rádce zajatého Václava. Podobně jako u familiarity nebo kaple šlo o způsob, jak držitele těchto titulů formálně integrovat do struktur vlastního dvora.

2) Případně navrhovaná témata či otázky k obhajobě

Diplomand ukázal, že působnost Zikmundova úřadu „správce Českého království“ byla jím samotným i ze strany některých současníků svévolně rozšířena i na ostatní korunní země, což je poměrně zajímavé zjištění. Jak se to mohlo projevit v praxi? Bylo by možné zjistit více o recepci Zikmundovy autority ve vedlejších zemích například sledováním obsazení hejtmanských a fojtských úřadů? Jak do toho zapadá postavení markraběte Jošta na Moravě?

Na více místech práce autor zmiňuje Zikmundovy koncese majetků české šlechtě, které se později řešily v rámci zasedání revizní komise roku 1454 s tím, že k nim mělo dojít v době, než se Lucemburk stal českým králem. Lze všechny tyto právní akty opravdu vztahovat k letům 1402–1403? Nešlo naopak o donace z posledních let Václavovy vlády, kdy Zikmund vystupoval již jako dědic království a předem odměňoval své věrné pro futuro?

3) Závěrečné doporučení

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **výborně**

V Brně, dne 31. srpna 2023

Podpis PhDr. Ondřej Schmidt, Ph.D. v. r.